

Verksamhetsberättelse 2022

1. Inledning

År 2022 har på många sätt varit händelserikt. Under de två första månaderna var verksamheten fortfarande påverkad av pandemin. Åtgärder för att minska smittspridningen innebar hemarbete i stor utsträckning för tingsrättens medarbetare samt i övrigt ett antal sociala begränsningar. Knappt hade pandemin klingat av och restriktionerna lyfts innan nästa kris stod för dörren – kriget i Ukraina. Det försämrade säkerhetsläget har gjort att frågor kring sekretess och säkerhetshöjande åtgärder i tingsrättens verksamhet hamnat i blickfånget.

På tingsrättens allmänna avdelning har verksamheten präglats av stora mål. Från februari–juni hölls huvudförhandling i ett mycket omfattande ekobrottsmål. Under senhösten pågick under närmare 30 dagar ett stort mål gällande bl.a. grova bedrägerier. Trots att dessa mål varit resurskrävande har den allmänna avdelningen avgjort fler mål under 2022 jämfört med föregående år. Även på mark- och miljödomstolen ökade avverkningen.

Under 2022 tog mark- och miljödomstolen i två omgångar – februari respektive september – emot de första ansökningarna enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft för moderna miljövillkor, s.k. NAP-mål. För att stå redo för dessa mål hade domstolen året innan anpassat sin organisation genom en omfattande nyrekrytering av rådmän och tekniska råd.

Som ett led i arbetet med att omlokalisera tingsrätten genomförde Domstolsverket under våren en upphandling av ett nytt hyreskontrakt. Det vinnande anbudet innebär en ny domstolsbyggnad i centrala Vänersborg och endast ett stenkast från centralstationen. Under andra halvåret har byggnadsgruppen i samverkan med Domstolsverket planerat byggnadens utformning och inredning.

I slutet av augusti kunde tingsrättens medarbetare för första gången på länge samlas och under trivsamma former diskutera bl.a. verksamhetsplanering. Dagarna på Vann blev mycket uppskattade och utgjorde startskottet för arbetet med tingsrättens verksamhetsplan 2023–2025.

Under året har digitaliseringsarbetet fortsatt. I början av oktober driftsattes Digitalt brottmålsavgörande (DiBa). I slutet på samma månad lanserades E-tjänsten Inlämningstjänst för myndigheter (ERIS), genom vilken myndigheter kan lämna in handlingar digitalt och säkert till bl.a. mark- och miljödomstolarna.

Avslutningsvis, tingsrättens medarbetare har all anledning att känna sig stolta över vad de åstadkommit under 2022 och det är med tillförsikt som vi alla kan se 2023 an.

2. Uppföljning av domstolens verksamhetsmål

2.1 Inledning

Till domstolens allmänna avdelning kom det under 2022 in 2 505 mål, vilket är 46 färre jämfört med 2021. Under året har det dock avgjorts betydligt fler mål – 2 564 – än under 2021 – 2 357; en positiv förändring på cirka nio procent således.

På mark- och miljödomstolen – avdelning 2 och 3 – noteras ett ökat målinflöde: 1 776 mål jämfört med 1 640 mål under 2021. En del av det ökade inflödet är hänförligt till ansökningar om omprövning för moderna

miljövillkor, s.k. NAP-mål. Under 2022 har mark- och miljödomstolen, i likhet med den allmänna avdelningen, ökat sin avverkning. Under året avgjordes 148 fler mål – totalt 1 782 – än under 2021, vilket är en förändring på cirka nio procent.

Tingsrätten ska avgöra mål och ärenden inom rimlig tid. För allmänna avdelningen finns konkreta mål avseende omloppstider, åldersstruktur och avverkning. Vad gäller balansläget på avdelningen har målet varit att det ska förbättras för både brottmål och tvistemål. På mark- och miljödomstolen finns konkreta mål för omloppstider. Avseende åldersstruktur och balansläge har ambitionen varit att läget ska ha förbättrats jämfört med situationen den 31 december 2021.

Omloppstiderna mäts som 75:e percentilen, vilket är ett tal som 75 procent av målen ligger under, och övriga 25 procent ligger över.

2.2 Avdelning 1

2.2.1 Omloppstider

	<i>Aktuell period</i>	<i>Föregående period</i>	<i>Verksamhetsmål</i>	<i>Regeringens mål</i>
	2022-01-01-- 2022-12-31	2021-01-01-- 2021-12-31		
B-mål ¹	6,0	6,2	5	5
T-mål ²	10,7	8,0	7	7

¹ Exklusive förtursmål.

² Totalt exklusive gemensam ansökan om äktenskapsskillnad.

Kommentar: Omloppstiderna för brottmål har sjunkit något jämfört med 2021. För tvistemålen har utvecklingen gått i motsatt riktning. Det konstateras att verksamhetsmålet för ingendera målgruppen är uppfyllt.

2.2.2 Åldersstruktur

	<i>Aktuell period</i>	<i>Föregående period</i>	<i>Verksamhetsmål</i>
	2022-01-01-- 2022-12-31	2021-01-01-- 2021-12-31	
B-mål >12 mån.	22,5 %	25,2 %	20 %
B-mål >24 mån.	5,9 %	5,5 %	4 %
T-mål >12 mån.	12,0 %	12,0 %	10 %
T-mål >24 mån.	1,9 %	3,4 %	2 %

Kommentar: Vad gäller åldersstrukturen noteras inga större förändringar. För brottmål äldre än 12 månader har det skett viss förbättring, medan åldersstrukturen för sådana mål äldre än 24 månader har försämrats något. Störst förändring noteras för tvistemål äldre än 24 månader där andelen nära nog har halverats jämfört med 2021. Det är också endast för denna målgrupp som verksamhetsmålet är uppfyllt.

2.2.3 Avverkning

	<i>Avgjorda mål</i>	<i>Verksamhetsmål</i>
	2022-01-01-- 2022-12-31	
Brottmål	1 562	1 550
Dispositiva tvistemål	286	350
FT-mål	162	250
Familjemål	290	350

Kommentar: Som nämnts inledningsvis har antalet avgjorda mål ökat jämfört med 2021. Det är emellertid endast för brottmålen som verksamhetsmålet är uppfyllt. Övriga målgrupper ligger förhållandevis långt ifrån målnuppfyllelse. I sammanhanget bör tilläggas att inflödet av mål inom de aktuella målgrupperna har minskat under 2022.

2.2.4 Balansläge

Verksamhetsmålet har varit att balansläget ska förbättras för både brottmål och tvistemål under året samt att den s.k. överbalansen ska ha arbetats av. Per den 31 december 2021 hade den allmänna avdelningen en beräknad överbalans om 266 mål, varav 138 brottmål och 128 tvistemål. Vid utgången av 2022 konstateras att överbalansen kvarstår med 111 brottmål och 181 tvistemål. Verksamhetsmålet är således inte uppfyllt.

2.3 Avdelning 2 och 3

2.3.1 Omloppstider

	<i>Omloppstid</i>	<i>Verksamhetsmål</i>
	2022-01-01-- 2022-12-31	
Miljömål första instans	21,2	12
Miljöförlig verksamhet	19,1	12
Vattenverksamhet	20,9	12
Mål enligt 31 och 32 kap.	27,0	12
Miljömål första instans, utdömande av vite	5,2	6
Miljömål överklagade	7,2	6
Mål enligt lagen om allmänna vattentjänster	6,6	9
Fastighetsmål första instans	12,3	12
Fastighetsmål överklagade	7,7	9
PBL-mål överklagade		
Planmål	10,3	6
Övriga	6,3	6
PBL-mål utdömande av vite	4,9	6

Kommentar: Vid jämförelse mellan redovisade omloppstider och verksamhetsmål är det framför allt miljömål första instans (exklusive ansökan om utdömande av vite) som avviker och det konstateras att målet om 12 månader för denna grupp är långtifrån uppfyllt. Det ska dock tilläggas att detta förhållande råder även vid övriga fyra mark- och miljödomstolar. Mot denna bakgrund har verksamhetsmålet för perioden 2023–2025 justerats uppåt till 15 månader. Verksamhetsmålet för överklagade miljömål nås inte fullt ut. För mål enligt lagen om allmänna vattentjänster, s.k. VA-mål, nås verksamhetsmålet med god marginal.

Beträffande fastighetsmål första instans ligger omloppstiden inte nämnvärt över målet om 12 månader. För de överklagade fastighetsmålen nås målet om nio månader med tämligen god marginal; det ska dock antecknas att över året ses en negativ trend där omloppstiden ökat från strax under sex månader.

För PBL-målen, exklusive detaljplanemål, noteras en stadigt positiv trend med sjunkande omloppstider. Vid årets utgång ligger omloppstiden marginellt över verksamhetsmålet om sex månader. För detaljplanemålen har trenden däremot varit den motsatta med svagt stigande omloppstider, som ligger markant över verksamhetsmålet. En ny beredningsordning bör dock skapa förutsättningar för måluppfyllelse på sikt.

2.3.2 Åldersstruktur och balansläge

Såvitt avser balansläget har målsättningen varit 850 mål i balans exklusive s.k. NAP-mål. Det konstateras att domstolen har 891 mål i balans, vilket är en förbättring med cirka 50 mål jämfört med per den 31 december 2021. Oaktat det något mer gynnsamma balansläget är dock verksamhetsmålet inte till fullo uppnått.

För de balanserade målen har målet varit att förbättra åldersstrukturen. Detta mål uppnås med mycket god marginal i fråga om PBL-målen där andelen äldre än 12 månader sjunkit från 8,8 till 3,4 procent. För miljömålen har andelen inte förändrats nämnvärt: 24,7 procent jämfört med 24,2 procent per den 31 december 2021. När det kommer till fastighetsmålen noteras en tydlig försämring från 21,7 till 29,6 procent. I sammanhanget bör tilläggas att den höga andelen fastighetsmål äldre än 12 månader till stor del måste tillskrivas det för närvarande stora antalet äldre tomträttsmål. Huvuddelen av dessa mål kan förväntas bli avgjorda under 2023.

3. Personal och arbetsmiljö i siffror och ord

Vid en jämförelse med HR-nyckeltalen för åren 2020, 2021 och 2022 noteras följande vad gäller personalomsättning, antal anställda per chef respektive frisktal.

- Tingsrättens personalomsättning har sjunkit från 12 procent 2020, 10 procent 2021, till 7 procent 2022.
- Under åren 2020–2022 har antalet anställda per chef ökat från 10 till 13; år 2021 var antalet 11.
- Sedan 2020 har frisktalerna minskat från 70,8 procent, 70,3 procent 2021, till 59,6 procent 2022. Under samma period har sjukfall per anställd ökat till 1,5 år 2022 jämfört med nivån 1,2 under 2020–2021. Däremot noteras en minskning av andelen anställda med

minst sex sjukfall; år 2022 var andelen 0 procent vilket ska jämföras med 2,1 och 2,3 under 2021 respektive 2020.

Frisktalens nedåtgående trend kan vara en effekt av pandemins efterverkningar med generell ökning av den vanliga influensan och förkylningar. Detta ger ofrånkomligen en ökning i antal sjukfall per anställd. Dock noteras en positiv trend gällande upprepade korttidssjukfrånvaro där andelen anställda med sex sjukfall eller fler var 0 procent under 2022. Det ska framhållas att tingsrättens personalomsättning är klart lägre än genomsnittet för Sveriges domstolar och att frisktalerna ligger på i genomsnitt samma procenttal.

Tingsrätten fick under året sju nya medarbetare: två ordningsvakter, två domstolshandläggare, en administrativ jurist, en HR-specialist och en beredningsjurist på den allmänna avdelningen. Det ska även antecknas att det under hösten anställdes åtta nya tingsnotarier.

Under året avslutade sju personer sin anställning på tingsrätten, samtliga på egen begäran: två beredningsjurister, två domstolshandläggare, ett tekniskt råd, en ordningsvakt och en rådmann (tillika chefsrådmannens ställföreträdare).

Inför medarbetarundersökningen 2022 meddelade Domstolsverket att domstolarnas deltagande var frivilligt. Vänersborgs tingsrätt var en av ett fåtal domstolar som genomförde en medarbetarundersökning. Undersökningens utfall var på helheten positiv med både medarbetarskap och ledarskap över 70 procent. Däremot noterades i vissa delar en sänkning jämfört med 2021 års mätning: ledarskapet sjönk från 76 till 75 och medarbetarskapet från 73 till 71. Ambassadorskapet har sedan mätningen 2018 ökat från -11 till 3 år 2022. Detta är en positiv utveckling, men fortsatt en viktig fråga som det ska arbetas vidare med under 2023 och framåt. Tingsrättens mål är att till 2026 ska både medarbetarskapet och ledarskapet ligga på minst 80 samt att ambassadorskapet ska ligga på 25. Medarbetarna på tingsrätten upplever att man arbetar med jämställdhetsfrågor i större utsträckning än tidigare. År 2020 låg siffran på 64 procent, år 2021 62 procent och 2022 uppmättes 78 procent.

Nytt för i år är även att tingsrättens HR-specialist ger cheferna stöd i arbetet kring medarbetarundersökningen genom att hålla workshops och stötta i framtagandet av handlingsplaner.

4. Ekonomiskt utfall

Vid utgången av 2021 hade tingsrätten en budget helt i balans. Tidigare års underskott hade således hämtats igen. För 2022 blev utfallet ett överskott om 173 tkr. Värt att anteckna är bl.a. att semesterlöneskulden minskade med cirka 230 tkr, vilket innebär att medarbetarna tog ut mer semester än vad som tjänades in under året. Kostnaderna för nämndemän ökade med 150 tkr till totalt 2 470 tkr. De ökade kostnaderna torde i huvudsak vara att tillskriva fler förhandlingar jämfört med pandemiåret 2021. För de särskilda ledamöterna ökade kostnaden markant, 700 tkr, vilket är 250 tkr mer än under 2021. Slutligen noteras att tingsrätten fördubblat intäkterna från avgiftsuttag för utlämnade av allmänna handlingar, 120 tkr.

År 2022 präglades av stora mål. För det omfattande ekobrottsmålet som pågick under våren tilldelades tingsrätten ett engångsbelopp om 1 268 tkr för att täcka diverse merkostnader.

5. Organisation

Under det gångna året har det skett flera organisatoriska förändringar både på den allmänna avdelningen och på mark- och miljödomstolen.

Under hösten implementerades en ny beredningsorganisation på den allmänna avdelningen. Inom organisationen, som bemannas av en beredningsdomare och tre beredningsnotarier, bereds avdelningens brottmål och tvistemål fram till dess att målet avslutats eller vidarefördelats till en domarenhet. Beredningsorganisationen hanterar också tvångsmedel och andra förtursfrågor i brottmål. Under hösten har det även införts knytningsgrupper på den allmänna avdelningen.

På mark- och miljödomstolen infördes under våren en ordning med team om vardera två–tre domstolshandläggare som arbetar mot flera domare. Syftet är att göra handläggargrupporganisationen mindre känslig för hög arbetsbelastning och frånvaro.

Under 2021 ägnades mycket arbete åt att förbereda för målen enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft för moderna miljövillkor, s.k. NAP-mål, bl.a. rekryterades två rådmän och tre tekniska råd. Under 2022 har mark- och miljödomstolen i två omgångar – februari respektive september – tagit emot ansökningar. Regeringen meddelade i december att ansökningsdatum för kommande prövningsgrupper flyttas fram 12 månader. Detta innebär att endast ett fåtal ansökningar är att vänta under 2023.

Tingsrätten antog i september en ny arbetsordning. Utöver mestadels redaktionella ändringar och förtydliganden har den nya arbetsordningen anpassats med hänsyn till den beredningsorganisation som infördes under hösten.

6. Lokaler och säkerhet

Under våren genomförde Domstolsverket en upphandling av ett hyreskontrakt avseende en ny domstolsbyggnad i Vänersborg. Det vinnande anbudet lämnades av Hemsö. Byggnaden kommer uppföras strax sydost om järnvägsstationen. Byggstart planeras till början av 2024 med beräknad inflyttning under sommaren 2026. I skrivandets stund är planritningarna klara och det pågår arbete med planering av bl.a. salsinredningen.

Problemet med att tingsrätten har för få salar är välbekant. Under året har en ny förhandlingssal – sal 8 – med separat fast säkerhetskontroll inrättats i kv. Poppeln. Den nya salen togs i bruk i början av september. För att kunna bemanna den ytterligare säkerhetskontrollen har två nya ordningsvakter anställts.

Under hösten hölls huvudförhandling i ett omfattande bedrägerimål. Polisiär närvaro i och omkring tingsrättens lokaler fanns under samtliga förhandlingsdagar. Detta har bidragit till att ytterligare stärka samarbetet med polisen i säkerhetsfrågor.

7. Verksamhetsutveckling

Medarbetarna vid domstolen har även 2022 arbetat aktivt med att utveckla tingsrättens verksamhet. Tingsrätten bedriver verksamhetsutvecklingen på olika nivåer, dels domstolsgemensamma projekt, där lagmannen är uppdragsgivare och dels projekt på avdelningsnivå, där chefsrådmännen initierar uppdragen.

Att arbeta med verksamhetsutveckling på domstolen är sedan länge ett naturligt inslag i det dagliga arbetet och alla yrkeskategorier uppmuntras och välkomnas att delta och bidra med den egna kompetensen.

En stor del av året har tingsrätten arbetat med förtroendefrågor, d.v.s. att sprida kunskap om vår verksamhet, och inte minst efterhöra hur parter, vittnen, åklagare, advokater och andra myndigheter uppfattar vår verksamhet och vårt bemötande.

Under året har avdelning 1 inlett ett telefoniprojekt, vars syfte var att minska svarstiderna för de inringande samt att handläggarna skulle få en förbättrad arbetsmiljö. I samband med projektet fick målkanslierna mobiltelefoner. Projektet ska utvärderas under 2023.

Under våren arbetade en för ändamålet bildad kvalitetsgrupp med frågan om hanteringen av frågor från allmänheten. Gruppen lämnade ett förslag som i korthet innebar att det i huvudsak är beredningsjurister och notarier som ska besvara dessa frågor. Den föreslagna ordningen infördes i början av september och ska utvärderas under våren 2023.

Tingsrätten strävar efter att bli en så gott som helt digital arbetsplats och en förutsättning för digital kompetens hos medarbetarna är utbildning. Inventering av utbildningsbehov i digitala arbetsredskap har genomförts på domstolen under året och utbildningsinsatser planeras under 2023.

Verksamhetsutveckling har även skett när det gäller att verka för att vara en attraktiv arbetsplats och värna om att alla medarbetare erbjuds regelbunden kompetensutveckling.

Alla medarbetare vid tingsrätten har varit delaktiga i framtagande av verksamhetsplanen för åren 2023–2025. Arbetet bedrevs under hösten och verksamhetsplanen presenterades för hela tingsrätten på VP-dagen den 2 december.

8. Kompetensutveckling och samverkan

Tingsrättens ambition är att alla medarbetare ska få en väl fungerande introduktion och för att nå dit utformade tingsrätten "Vänersborgsmodellen". Vänersborgsmodellen innebär att ett antal medarbetare (från alla yrkeskategorier) utbildas till "superhandledare". Superhandledarna kommer att utbildas i handledarskap och ska vara ett stöd för alla som får ett handledarskap på domstolen. Tingsrättens HR-specialist coachar och fortbildar superhandledarna.

Under året har Vänersborgs tingsrätt och Uddevalla tingsrätt inlett samarbete i frågor som rör utbildning, bemanning och HR-frågor m.m.

Tingsrätten etablerade kontakt med studenter från Lunds universitet för att få deras hjälp med att granska vårt interna informationsflöde och lämna förslag på förbättringsåtgärder.

Samverkan med våra professionella aktörer har skett i form av aktörsträffar där tingsrätten bjudit in till dialogmöten.

Tingsrättens medarbetare har också deltagit i flera olika nätverk: nätverk för handläggare inom västra hovrättsområdet, nätverk för chefsrådmän på mark- och miljödomstolarna, nätverk för tekniska råd på mark- och miljödomstolarna, nätverk för beredningsjurister på mark- och miljödomstolarna och nätverk för handläggare på mark- och miljödomstolen.

Tingsrätten samverkar regelbundet med de professionella aktörer som förekommer i rättskedjan.

9. Övrigt

Tingsrätten finns sedan 2021 på LinkedIn. Syftet är att synliggöra domstolen i rekryteringsammanhang och ge utomstående glimtar av positiva händelser i verksamheten. Vid utgången av 2022 uppgick antalet följare till 348. Årets mest uppskattade inlägg var det om tågpendling.

Bland allt som hänt under 2022 men som inte angetts ovan kan bl.a. nämnas genomförande av genuspromenader, föreläsningar om likabehandling och att det numera erbjuds mensskydd på vissa av personaltoaletterna. I slutet av året infördes även möjlighet till en kvarts daglig promenad på arbetstid för medarbetare med flextid.

Under året har det även bedrivits ett kontinuerligt arbete med tingsrättsövergripande styrdokument. En miljöpolicy har antagits samt riktlinjer för den visselblåsarfunktion som infördes den 17 juli. Härtill har ett flertal styrdokument undergått revidering, bl.a. riktlinjerna för e-postanvändning.

Det ska avslutningsvis nämnas att tingsrättens medarbetare har deltagit i brandskyddsutbildning.